

Također takav zorni i sumarni priručnik bio bi kao priprava i prva skalina za veće i specijalizirane molitvenike i katekizme.

Tvoj vjernik bio on seljak, radnik, zanatlija, službenik, pa i drugi, ne može i neće skočiti odjednom sa zemlje na treću skalinu, nego treba ići postepeno najprije na prvu, onda na drugu, a tek onda na treću.

Zato mi je savjetovao jedan naš poñajodličniji svećenik - publicista, kada sam mu ovaj sastavak predao na uvid, da mi kaže svoje mišljenje: »Trebaju njima, tj. većini odraslih vjernika, dati nešto u ruke!« Pa mi je još lani rekao, da članak predam redakciji »Službe Božje« u Makarskoj.

Također jedan vrlo revni biskup, izvan područja ove crkvene pokrajine, odgovorio mi je, — pošto je pročitao ovaj elaborat: »Šteta što Vaš sastavak nije pročitao iza referata Msg. Pavića (početkom 1965 g.) u Zagrebu. Vrlo je efektan i uvijek aktuelan.

Drugi prigovor: Bit će filozofa i teologa, koji će prigovoriti nekim definicijama i tumačenjima: ovo nije dobro, ovo fali itd. Odgovor: Ove definicije i tumačenja nisu konačna. Ovo nije kalup, nego jedna elastična varijanta. — Neki svećenici su prije tiska pročitali ovaj sastavak, pa su uglavnom odobrili sam prijedlog tj. potrebu navedenog priručnika, a dvojica do njih upravo su oduševljeno pozdravili čitavu stvar.

Potpisani župnik najljepše moli braću svećenike, da pošalju, čim prije, svoje opaske, prijedloge, želje i eventualne korekcije na predloženi nacrt zamišljenog priručnika.

Don CVITAN RADIŠIĆ
župnik

KUDA ĆEMO S PRETICIMA? (Mali mecenizam svećeničkih idealista)

Moramo biti objektivni. Poprijeko mi svećenici ne spadamo među oskudne. Ni u našim krajevima. »Dominus vobiscum ne prosi!«, govorili su u Zagorju. I pravo su govorili.

Ni pred rat nijesmo patili. Nijesmo bili ni gladni, ni goli i bos. Gospodin uvijek drži svoje obećanje: »Kad sam vas poslao bez kese i bez torbe i bez obuće, je li vam išta nedostajalo?« (Luk. 22, 35.).

Danas, poslije rata, ako ćemo pravo govoriti, još manje patimo: svejedno, što nitko od nas nema više ni plaće ni »svećeničkog dodatka«. Ima Božji dodatak. Dodatak Providnosti. Puk lakše dolazi do zarade, bolje živi, manje štedi, — ekonomske ga prilike na to ne stimuliraju, — pa i nama lakše daje. I s više volje daje. Manje je propisa, utjerivanja, »teftera«, pa je odmah više ljubavi. U vjernicima je kao nikada dosele jak osjećaj odgovornosti za Crkvu i solidarnosti s njom.

Zapravo se danas nitko više od svećenika ni ne tuži, da »nema«. »Kukanja« kao da je nestalo, kad je nestalo »bira«. Ili su nas prilike učinile ponosnijima i idealnijima.

Prije se danas, barem ponegdje, može postaviti problem pre-
tičaka. Većini od nas, — barem u kontinentalnom dijelu zemlje, —
intencije ostaju za »lične« i »sitnije« potrebe: stan i hranu dobije-
mo od drugdje. I kapelani. Da nije tako, ne bi među nama bilo već
i »automobilista«. Pa i mladih automobilista, sa seoskih župa i ka-
pelanija. I ne bi među nama bilo toliko svjetskih putnika i »hodo-
časnika« u inozemstvo. »Ostane« nam u kesi, — vidi se i iz toga, —
»koja para«. Ostane nam, na svaki način, više nego većini »malih
ljudi«, koji žive od plaće ili od nadnice.

Kud ćemo s pretičcima? Za starost ne moramo štedjeti. Imat
ćemo, sada iza koncila, mirovinu. U bogatstvo i u škrtnost ne smije-
mo, ako nećemo da, duhovno, slomimo vrat: da izgubimo i pasto-
ralnu vitalnost i moralni auktoritet. Reincidencije na tom području
bile bi fatalne.

Valja dakle otvoriti ventile na drugom kraju. Ventile svećeni-
čke ljubavi i širine. Socijalnost je tradicija kršćanstva iz njegovih
najsveltijih vremena. Autentično je i originalno kršćanstvo uvijek
davalo i dijelilo. »Date et dabitur vobis!« »Dobra, nabijena, strese-
na« (Luk. 6, 38.) mjera bila je uvijek njegova mjera. Otvorena i
podatna bila je uvijek ruka njegovih apostola i svetaca. Ne da sv.
Pavao, da kršćanin bude stisnut (2. Kor. 9, 1—15).

Toliko se baš danas govori, — govorilo se je i na koncilu; go-
vorio nam je i p. Lombardi, u svojim predavanjima i knjigama, —
da katoličko kršćanstvo mora opet postati humanitarno, ako hoće
da imponira današnjem svijetu, toliko osjetljivu na ideale jedna-
kosti i pravde. I da katoličko svećenstvo ne smije biti bogato.

I iz jednoga i iz drugoga od ta dva titula, tko je pozvaniji da
počne s djelotvornim humanitarizmom od nas svećenika? Uzalud
ćemo apelirati na imućniji katolički svijet oko sebe, ako mu naj-
prije ne dadnemo mi sami primjer. Svaki naš, suvišan, svećenički
dinar neka što prije uđe u cirkulaciju dobrotvornosti! Bolje danas
nego sutra! Bolje za života nego oporučno!

Pomalo bi bilo i naivno postavljati pitanje načina. Nema toga
kraja ni mjesta, gdje sto gladnih ili polugladnih usta ne čeka. Eno,
kako su se u »Glasu koncila« odmah našli pred praznom blagaj-
nom, čim su im se stali javljati potrebni. Prvi potrebni. Tre-
ba samo otvoriti oči. I treba samo dati prvome, koji ti izade na put.
Nikada onda nećeš moći reći: »Ne znam, komu bih dao!« Poslušaj
samo svoje svećeničko srce i savjest, pa ćeš odmah znati. Plaću nam
matere i djeca, kucaju nam na vrata bolesnici i nezaposleni ljudi i
žene, pola studenata i đaka ne doručkuje, a ako ruča, — gdje god
u mršavoj menzi ili »ekspresu«, — ne večera, grade se crkve, finan-
ciraju sjemeništa, otvaraju samostani, izdaju knjige, koje su nam
potrebne kao komad kruha, umiru mase djece i odraslih od nedo-
hranjenosti i bijede u misijama.

Ja ću ovdje problem konkretizirati na određen teren samo zato,
jer ga je na taj teren konkretizirao i jedan naš plemeniti svećenički
subrat. Ima eksistenciju. Skromnu. Bio sam jednom za zajedničkim
svećeničkim stolom, gdje se hrani. Nije moglo biti frugalnije. Po-
zvali su ga, — kvalificiran je za to, — da usput predaje i na jed-
nom, višem, crkvenom zavodu. I daju mu honorar: 20.000 dinara

mjesečno. Krvavo ga je zaslužio. Mogao bi ga upotrijebiti i za kakvu malu osobnu ugodnost. Korisnu i plemenitu. Da ode na putovanje u inozemstvo. Da kompletira svoju biblioteku.

Nije to učinio. Namjerio se je, u svom svećeničkom radu sa omladinom, na studenta, koji mu se je učinio vrijedan pomoći. Iz obitelji je, u kojoj nitko »ne vjeruje«. A on vjeruje: živo i čitavim srcem. I sav je idealizam i akcija. Puno obećaje. Svećenik-profesor postao mu je mecenom i patronom. Sav svoj »honorar« troši na njegovo uzdržavanje i školovanje. Ni pare sebi ne ostavlja. Ali će zato i Crkvi i narodu odgojiti katoličkog intelektualca i lajičkog apostola. Već ga je odgojio. Danas, kad ih je među nama tako malo: lajičkih intelektualaca i apostola.

Evo, zar tako nešto ne bi mogao učiniti još tkogod od nas? Može odgojiti i sjemeništara. Može dotirati i vrijednu kandidaticu za samostan. Ali može i mladića, i djevojku, koji ne misle u svetište, ali misle na kršćansko priznavalaštvo u svijetu: na palestru javnoga života. Baš neki dan mi jedan rektor sjemeništa govori, kako ne smijemo biti jednostrani ni ekskluzivni u brizi za svećenički podmladak. Nije to jedina potreba Crkve. Ne živi ona samo od svećenika. Ona, isto tako, živi od svjetovnjačkog idealizma. Valja joj podgojiti i te druge, pomoćne, falange.

Ja opet kažem: imamo mi svećenici i danas pretičaka. Netko više, netko manje. Odgovorni smo za njih. I pred Bogom i pred historijom. Mjesto negdašnjeg velikog mecenizma raznih Strossmayera vršimo danas mali mecenizam svećeničkih idealista! I dva-put promislimo, prije nego što se stanemo interesirati za nabavu »privatnog« automobila; prije nego što zatražimo putnicu za inozemstvo; prije nego što odemo na bankovno okno, da opet koju hiljadicu položimo na uložnu knjižicu! Stoput te svećeničke uložne knjižice dospiju u neruke. Bude i previše skandala na svećeničkim sprovodima i iza njih, kad se slete »sveci«, da »diješe blago«. Možemo svoje pretičke i uštede mnogo korisnije upotrijebiti. I mnogo kršćanskije. I mnogo svećeničkije i apostolskije.

»Puno je blaženije davati, nego li primati!« (Dj. Ap. 20, 35).

Č.

JEDNOSTAVAN NAČIN

(Razumijevanje latinskih liturgijskih tekstova)

Ne bi čovjek vjerovao, da smo, — kroz samo jednu generaciju, — već stigli tako daleko: komotnom metodom neotpora. Još pred tridesetak godina u većini naših krajeva nije pravo ni postojao taj problem. Nitko nije ni govorio o tome, da mlade svećenstvo nailazi na poteškoće pri razumijevanju latinskih tekstova; pa i onih najtežih, liturgijskih i skripturističkih. Svagdje smo još imali, barem na pairu, klasične gimnazije, — u sjemeništima, dijecezanskim i redovničkim, beziznimno; — a na bogoslovijama smo se, od reda, služili latinskim udžbenicima: i u filozofiji, i u apologetici i dogmatici, u moralci i u kanonskom pravu; hrvatskih gotovo nije ni bilo. Biblija se, među svećenstvom, više citirala latinski nego hrvatski: Staroga Zavjeta do drugog svjetskog rata nijesmo uopće ni imali u suvremenom hrvatskom prijevodu; prvi je bio Šarićev.